

Handläggare: Gunilla Schedin Hahn
Tfn: 08-508 09 015

Norrmalms stadsdelsnämnd

Avveckling av "Steget" - öppenvård i egen regi för narkomaner

Förslag till beslut

1. Öppenvården i egen regi för narkomaner avvecklas
2. Hyreskontraktet avseende lokalen Tulegatan 3, sägs upp per 2002-12-31

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Yngve Lindström
avdelningschef

Sammanfattning

Inom stadsdelen Norrmalm har öppenvård för narkomaner bedrivits i egen regi sedan 1990-talets början, senaste året i form av "Steget". Verksamheten har, sedan ett par månader tillbaka, varit vilande. "Steget", vars verksamhet vänt sig till både män och kvinnor, har sammanlagt haft åtta plaster. Antalet platser har dock inte utnyttjats till mer än drygt hälften, vilket sannolikt beror på att det är svårt att inom ramen för en så liten enhet som "Steget" tillgodose de mycket differentierade behov av vård och behandling som finns. Den låga beläggning som "Steget" haft gör också att kostnaden per deltagare, enligt stadsdelsförvaltningens bedömning, varit orimligt hög.

Stockholms stad har sedan några år tillbaka upphandlat ramavtal med ett flertal öppenvårdsverksamheter, vilket gör att det idag finns ett brett utbud av vård och behandling för narkomaner. Kostnaden för extern öppenvård är också betydligt lägre än kostnaden för den öppenvård som bedrivits i form av "Steget". Stadsdelsförvaltningen föreslår därför att öppenvården för narkomaner i egen regi avvecklas.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för strategi och stöd i samarbete med sociala enheten.

Bakgrund

Inom stadsdelen Norrmalm har öppenvård för narkomaner bedrivits i kommunal regi sedan 1994. Syftet med att bedriva verksamhet i egen regi har varit att söka minska kostnaderna för institutionsplaceringar och samtidigt skapa en verksamhet direkt anpassad till stadsdelens behov. Fram till 1999 fanns två olika former av öppenvård, ”85:an” och ”Öppenvården för narkomaner.”

Verksamheten vid ”85:an” var främst inriktad på sysselsättning och arbetsträning och vände sig i första hand till alkoholmissbrukare men även narkomaner kunde beviljas insatser inom ramen för ”85:ans” verksamhet. ”85:an” avvecklades 1999.

”Öppenvården för narkomaner” riktade sig till vuxna vårdsökande narkotikamissbrukare. Behandlingstiden var individuell och omfattade även eftervård. Personalen bestod av två socialsekreterare. Vidare var två lärare knutna till verksamheten i syfte att ge deltagarna en grund för att gå vidare till exv. den kommunala vuxenutbildningen. Verksamheten var alltsedan den startades förlagd till en lokal på Tulegatan 3.

Sommaren 2001 var ”Öppenvården för narkomaner ” vilande under några månader p.g.a. att de två socialsekreterarna slutat sin anställning. Verksamheten återupptogs i augusti 2001 då en ny socialsekreterare anställdes och senare under hösten anställdes ytterligare en socialsekreterare. Verksamheten, som senare fick benämningen ”Steget” har bedrivits i samma lokaler som den tidigare öppenvården.

De båda socialsekreterare som svarat för verksamheten har nu slutat sina anställningar och sedan början av september i år har ingen öppenvård i egen regi bedrivits inom stadsdelen.

Inför den nystart av öppenvården som skedde i augusti 2001 gjordes en behovsanalys och utifrån detta utarbetades, i nära samarbete med sociala enheten, ett delvis nytt behandlingsprogram. Jämfört med den öppenvård som tidigare bedrivits inom stadsdelen, har ”Stegets” verksamhet haft en mera psykodynamisk inriktning med inslag av kognitiv beteendeterapi och s.k. 12-stegsbehandling. Målet med behandlingen har varit att uppnå drogfrihet i syfte att kunna komma ut på arbetsmarknaden eller påbörja studier.

”Stegets” verksamhet, som riktat sig till narkotikaberoende män och kvinnor över 20 år, har sammanlagt haft åtta platser. Behandlingen har bl.a. omfattat återfallsprevention, friskvård och örönakupunktur. Vidare har drogkontroller genomförts. I behandlingen

har ingått både enskilda samtal, gruppsamtal och gemensamma aktiviteter som exv. deltagande i NA / AA möten. Till en början fanns också tillgång till speciallärare. Behandlingsprogrammet har omfattat cirka 25 timmar per vecka.

Sammanlagt 14 personer, varav sju kvinnor, har varit föremål för behandling inom ramen för "Stegets" verksamhet. Samtliga har bedömts ha en tung missbruksproblematik och sex deltagare blev utskrivna under pågående behandling p.g.a. återfall i missbruk.

Den genomsnittliga behandlingstiden har omfattat 45 dagar. Det har dock funnits mycket stora variationer vad gäller behandlingstidens omfattning, från fyra till 192 dagar. Även antalet deltagare per månad har varierat kraftigt och i genomsnitt har drygt fyra personer per månad deltagit i behandlingsprogrammet. Antalet platser har således inte utnyttjats till mer än drygt hälften.

Det vikande underlaget har gjort att man försökt "sälja" platser till andra stadsdelar, något som dock inte lyckats. För att tillvarata den överkapacitet som funnits i verksamheten har "Steget" vidare haft i uppdrag att kalla de personer, där anmälan om narkotika-innehav inkommit från polisen, till samtal.

Intervjuer har genomförts med nio av de sammanlagt 14 personer som deltagit i "Stegets" behandlingsprogram. Sammanfattningsvis har de intervjuade givit en i huvudsak positiv bild av verksamheten. De mest uppskattade inslagen i behandlingen har varit friskvården, återfallspreventionen och NA-mötena. När det gäller den aktuella situationen för de som deltagit i "Stegets" verksamhet har framkommit att nio av dem har en klart förbättrad livssituation och är nu drogfria. En har avlidit och de återstående fyra har en mera osäker situation där flera återfallit i aktivt missbruk.

Årskostnaden för den verksamhet "Steget" bedrivit uppgår till cirka 1 mkr. I denna summa ingår lokalkostnad (160 tkr / år), kostnad för två socialsekreterare samt driftskostnader. Detta betyder att den genomsnittliga kostnaden för de personer som deltagit i behandlingsprogrammet uppgår till drygt 70 tkr per person. Då det sammanlagda antalet deltagardagar uppgick till 634, motsvarar detta en kostnad på närmare 1.600 kr per person och dag. Kostnaden för extern öppenvård för narkomaner varierar mellan 540 och 888 kr per person och dag.

Inom stadsdelen Norrmalm finns idag drygt 400 kända drogmissbrukare, varav ett åttiototal narkomaner, närmare 150 alkoholister och drygt 200 blandmissbrukare. Antalet drogmissbrukare har varit relativt konstant de senaste åren. Inom sociala enheten finns för närvarande drygt 30 aktuella ärenden som rör narkomaner samt cirka 40 ärenden som rör blandmissbrukare. I dagsläget är sammanlagt sju personer med narkotikaberoende föremål för öppenvård.

Förvaltningens förslag

Från stadsdelsförvaltningens sida föreslås att den öppenvård för narkomaner som sedan 1990-talets början bedrivits i egen regi avvecklas. Den vård som bedrivits inom ramen för ”Stegets” verksamhet har sannolikt haft goda effekter för flera av de som deltagit i behandlingsprogrammet. Många har dock tidigare varit föremål för olika former av insatser för att bryta sitt missbruk. Det är därför svårt att bedöma vilken betydelse ”Stegets” behandling haft för det faktum att merparten av deltagarna i dagsläget är drogfria.

Klart är dock att det inom stadsdelen inte funnits tillräckligt underlag för att fylla de platser som stått till förfogande, vilket lett till orimligt höga kostnader per deltagare jämfört med kostnaden för öppenvård i extern regi.

Narkomaner utgör en mycket heterogen grupp där individuella behov och förutsättningar är av mycket skiftande karaktär. Det är därför svårt att bygga upp en öppenvård i egen regi som tillgodoser behovet hos en större grupp, vilket sannolikt haft avgörande betydelse för att den behandling ”Steget” erbjudit utnyttjats i mycket begränsad utsträckning.

En liten enhet som ”Steget” blir också mycket sårbar och det är svårt att bygga upp och utveckla den kompetens som erfordras för att fullt ut tillgodose de behov som finns. Det faktum att ansvariga handläggare och behandlingspersonal tillhör en och samma organisation kan också göra det svårt att skilja på vad som är myndighetsutövning och vad som är insatser, vilket lätt leder till oklarheter vad gäller ansvar och befogenheter.

Den organisatoriska samhörigheten mellan handläggare och behandlingspersonal kan dock i vissa fall underlätta samarbetet kring den enskilde. Öppenvård i egen regi kan också utgöra ett bra utredningsinstrument och underlätta bedömningen av den enskildes förutsättningar för att tillgodogöra sig vård och behandling, något som i sin tur kan användas som underlag för beslut om vidare insatser.

Från stadsdelsförvaltningens sida anser vi dock att det inte finns tillräckiga skäl att fortsättningsvis bedriva öppenvård i egen regi. Stockholms stad har under senare år gemensamt upphandlat ramavtal med sammanlagt åtta öppenvårdsverksamheter, vilket gör att det idag finns ett brett utbud av vård och behandling. Det finns därigenom möjlighet att anpassa insatserna till den enskildes behov och förutsättningar, vilket för närvarande bedöms vara mest kostnadseffektivt vad gäller vård och behandling av de narkomaner som finns inom stadsdelen.

Bilaga

Norrmalms barnchecklista

AE

DNR 513-818/02 SID 5 (4)